

مهرا کتاب «برگزاری حج در دوره پهلوی» نوشته حمیده سلطانی مقدم از سوی موسسه فرهنگی هنری مشعر و به همت پژوهشگاه حج و زیارت وابسته به حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت منتشر شد.

در این کتاب روند شکل گیری اداره حج و زیارت در این دوره، در دو مقطع زمانی مورد بررسی قرار گرفته است. ابتدا به دهه ۵۰ و ۳۰ پرداخته شده که حمله داران تنها حاکمان این عرصه بودند. سپس به دهه ۴۰ اشاره شده که در آن مدت، وزارت کشور کشید به کنترل بیشتری بر این سفر داشته باشد.

به همین منظور در سال ۵۱برگزاری حج به سازمان اوقاف سپرده شد تا تنها دولت در این باره تصمیم‌گیری کند و پاسخگوی مسائل بی‌شمار آن باشد.

بی‌شک، شناسایی مشکلات و موانع برگزاری حج در این دوران و یافتن راه‌حلی برای آنها، از برنامه‌های سازمان اوقاف و امور دینی بوده است. کتاب «برگزاری حج در دوره پهلوی» نوشته حمیده سلطانی مقدم در زمستان ۱۳۹۳ به قیمت ۳۲۰۰ تومان در ۱۳۶ صفحه و با شمارگان ۳۰۰۰ نسخه در قطع رقعی منتشر شده است.

کتاب «شبهات یهودی» نوشته علامه جعفر مرتضی عاملی (اندیشمند و مورخ برجسته لبنانی) با ترجمه محمدصادق روحانی از سوی دفتر نشر معارف منتشر شد.

این کتاب گفت و گویی بین یک دانشمند یهودی به نام خاخام بنیامین زیاده و نویسنده این کتاب یعنی علامه جعفر مرتضی عاملی است که از طریق نامه اینترنتی انجام شده و نویسنده آن را به رشته تحریر درآورده است.

کتاب «شبّهات یهودی» در ۸۴ صفحه، قطع پالتویی، دو رنگ، شمارگان ۲۰۰۰ نسخه و به قیمت ۳۳۰۰ تومان در دسترس علاقه‌مندان قرار گرفته است.

دفتر نشر معارف به زودی کتاب
«خاخام شکست خورده» را از این
مورخ برجسته جهان تشیع منتشر
می کند.

مزایده

لارستان به استناد نامه شماره ۱۷ در نظر دارد خودروهای مزاد بده عمومی به فروش برساند، لذا بروت به عمل می‌آید جهت بازدید قیمت پایه به آدرس: لارستان اسلامی دفتر اداره خدمات یا به مراجعه نمایند.

ت حد اکثر ۱۰ روز پس از انتشار

به عهده برنده مزایده می‌باشد.
ذات مختار است.

۲۵۱
دانشگاه آزاد اسلامی لارستان

زمینه‌های پیدایش مبارزه با
رژیم پهلوی در گفت‌وگو با محمود شفیعی

نه به استعمار، استبداد و دولت سکولار

و وابستگی نیروهای غیر مذهبی نیز با حکومت پهلوی مطرح بود. اما بر جستگی مبارزه امام (ره) این بود که مبارزات سیاسی را تا یکپارچه کرد ایندینولوژی مذهبی و دینی رهبری می کرد و به پیش می آمد. تلاش روحانیت مذهبی به رهبری امام این بود که در یک شرایط تاریخی بتواند بر استبداد و استعمار غلبه کند و آزادی و استقلال را به نظام سیاسی - اجتماعی ایران باز گرداند و حاکم کند. اما این آزادی و استقلال باید همزمان بتواند خود را بر ارزش های دینی در سطوح مختلف هماهنگ کند به گونه ای که استقلال آزادی در دین سایه بیادگونی مذهبی، ارزش های دینی احیاء می شنند.

به نظر شما در دوران مبارزه سیاسی امام خمینی (ره) صرفاً به دنبال طغیان علیه استبداد، استعمار و دولت سکولار بودند تا در جریان مبارزه پایه‌های حکومت دینی را طرح‌ریزی کنند؟

یکی از دستاوردهای مهم مبارزه امام (ره) این است که در پیشینه سیاسی ایران هیچگاه ایدئولوژی مذهبی، برای مبارزه علیه قدرت حاکم شکل نگرفته بود. بعد از دهه ۴۰ اساساً ایدئولوژی مذهبی برای مبارزه سیاسی ساخته و پرداخته می شود و این بزرگترین دستاورد فکری سیاسی امام خمینی (ره) بود که در دهه ۴۰ موفق می شود اندیشه یک حکومت دینی را نظریه پردازی کند و با تکیه بر مذهب یک ایدئولوژی سیاسی مناسب برای مبارزه رادیکال را به دست آورد بر این اساس می توان گفت مختصات تفکر سیاسی امام این بود که برای اولین بار اسقاط کردن یک رژیم استبدادی و

سکولار یا شرعاً واجب می‌داند. چنین اندیشه‌ای با یکسری موانع در بین مذهبیان روبه‌رو بود. مذهبیان رادیکال تصور می‌کردند هر گونه اسقاط کردن رژیم سیاسی مساوی است با هر چه و مرج، بنابراین هر طور که فاشده است یک نظام سیاسی ظالم را باید تحمل کرد. اما در مختصات اندیشه سیاسی امام (ره) این تا زگی می‌بوجود آمد که رژیم‌های که به هر حال مشروعیت کافی ندارد و استبدادی، سکولار و وابسته است، شرعاً اسقاط می‌شود و باید در دوره غیبت یک حکومت مشروع و مذهب‌جایگزین چنین حکومتی شود و اینها سوبه‌ها تا زه اندیشه سیاسی مذهب‌جایگزین بود که امام موفق شد این ایده‌ها را از متون دینی و تاریخی استخراج کند. و یک ایدئولوژی مذهب-سیاسی را بران عرصه مبارزات سیاسی اجتماعی وارد کند.

پهلوی بحرانی از تاریخ معاصر ایران
برنمی‌دارد، بلکه بحران گذشته را
باز تولید می‌کند و بحران جدیدی به
بحران‌های گذشته ایران اضافه می‌کند.

با توجه به شرايطی که توصیف کردید و با توجه به شکاف‌هایی که سیاست‌های تجدیدگرایانه رژیم پهلوی در ساختار طبقاتی ایران به وجود آورد، مهم‌ترین نیروی اجتماعی که علیه رژیم دست به بسیج مردمی زد، کدام نیروی اجتماعی بود؟

روحانیت مهم‌ترین نیروی اجتماعی بود که به تدریج وارد مبارزات سیاسی - اجتماعی ایران می‌شود. در این مبارزه روحانی‌های متونعی در درون خود نیروهای مذهبی شکل می‌گیرد که در یک تقسیم‌بندی کلی می‌توانیم از سه دسته روحانیت نام ببریم؛ نخست، نیروهای مذهبی محافظه‌کار که در عمل علاقه‌ای به مبارزه سیاسی از خود نشان نمی‌دادند، دوم، نیروهای مذهبی اصلاح‌طلب که مبارزه درون نظامی را دنبال می‌کردند و سوم، نیروهای مذهبی انقلابی بودند که این افراد در تلاش بودند به صورت ریشه‌ای و بنیادی وارد مبارزه رژیم پهلوی بشوند که عمدتاً این جریان از دهه ۴۰ به رهبری آبراهیم گامینی (ره) شکل می‌گیرد.

امام خمینی (ره) در واکنش به کدام جنبه‌های دولت مطلقه پهلوی اساس و مختصات مبارزات سیاسی خود را پدیدار کردند؟

عمدتاً سه مشکل اساسی در عرصه سیاسی-اجتماعی ایران وجود دارد که اینها باعث شکل‌گیری مبارزات مذهبی-سیاسی علیه رژیم پهلوی شده است؛ یکی معضل استبداد و دیگری مشکل استعمار و وابستگی است. از منظر روحانیت مهم‌ترین معضل و مشکل حکومت پهلوی جایگزین کردن دولت سکولار در جایی که مذهب‌های بودی که کم و بیش خود را ملزم و مقید به رعایت احکام اسلامی می‌دانستند. امام خمینی (ره) تلاش می‌کرد با مبارزه بتواند این سه مشکل را حل کند و می‌توان با قطعیت گفت شان نزول انقلاب اسلامی ایران چنین چیزی بوده است که البته در دو سویه استبداد

آوردن استقلال در یک جهت و در جهت مهم تر دستیابی به آزادی بانیم، هر دو این فضیلت‌های اساسی با سر کار آمدن پهلوی مخلوش می‌شود. اما استقلال ایران در شرایط جدید به این دلیل دچار نابسامانی می‌شود که حکومت پهلوی با کودتا و با مقدمات کودتا قدرت را به دست می‌گیرد و کم و بیش نتنها خود کودتا با حمایت‌های نیروهای خارجی به نتیجه می‌رسد بلکه در فرآیند خروج پهلوی وابسته به کشورهای خارجی به ویژه اروپایی‌ها می‌شود. بنابراین باید بگویم یک رژیم وابسته بر سر کار می‌آید که عمدتاً استقلال سیاسی ایران را در دیکتاتور تزلزل می‌کند و به لحاظ آزاد هم یک دیکتاتوری مدرن را به صحنه سیاسی ایران باز می‌گرداند و آن دو فضیلت آزادی و استقلال را که انقلاب مشروطه در پی آن بود، به این ترتیب از بین می‌برد. پس در جمع‌بندی سخنانم می‌گویم که دوران رژیم پهلوی با مخلوش کردن استقلال و آزادی زمینه‌سازات سیاسی اجتماعی ایران را به وجود آورد و علاوه بر اینکه جایگزینی برای فضیلت‌های مشروطه نمی‌آورد زیرا استبداد را دوباره به چرخه حکومتی ایران بازمی‌گرداند.

شما مهم ترین
بحران های سیاسی
استبداد مطلقه پهلوی
را چگونه برمی شمارید؟

یکی دیگر از سو‌های جدید حکومت پهلوی این است که در دوره پهلوی حکومت‌های سکولار جای حکومت‌های دینی گذشته را اشغال می‌کند. در گذشته دولت‌ها فضایی سیاسی-اجتماعی کشور را منعکس از باورها و اعتقادات مردم نمی‌دانستند و به نوعی با این باورها هم‌سوی و قریب نداشتند اما با روی کار آمدن پهلوی‌ها به‌ویژه پهلوی دوم برای نخستین بار جامعه ایران که فضای دینی در آن غالب بود، رو به سوی دولت سکولار می‌روید و به دولتی بدل می‌شود که در فضای عمومی به دولت دین‌ستیز شهرت می‌یابد و به جای حکومت‌هایی که حداقل در ظاهر با فضایل و ارزش‌های دینی هماهنگ بودند دولت سکولار حاکم می‌کند. بنابراین نه تنها دولت

سیرانوش موسوی
S.mosavi@fdn.ir

حکومت پهلوی با خصلت اقتدار گرا، پاناسیاب‌های عمدی با بهره‌گیری و گروه‌های جامعه سنتی ایران وارد کرد. در این بین علمای دینی، تجار وارد و فره‌قه دین و اقلیت‌های قومی بیش از سایر نیرو‌های اجتماعی خود را در انقید سیاست‌های دولتی می‌دیدند. مذهب احساس استواری گروهی و احساسی مورد نیاز مبارزات سیاسی رژیم پهلوی را فراهم آورد و نیرو‌های اجتماعی مدرن و سنتی با اعتقادات متفاوت سیاسی در یک اتحاد فنانوشته با رهبری امام خمینی متحد شدند و علیه اقتدار و ساختار سیاسی حاکم مبارزه کردند که منجر به انقلاب اسلامی ۵۷ شد. محمود شفیعی، عضو هیات علمی دانشگاه مفید قم، در گفت‌وگو با فره‌نگان ضمن اشاره به زمینه‌های پیدایش جامعه مذهبی رژیم پهلوی، به نوع مبارزه با حاکمیت که مد نظر امام خمینی (ره) بود نیز می‌پردازد.

به نظر شما از چه مقطع تاریخی می توانیم عقبه مبارزه علیه رژیم پهلوی را در تاریخ معاصر پی بگیریم؟

به یک معنای می‌توان گفت انقلاب اسلامی ایران از یک جهت تداوم انقلاب مشروطه است. در واقع مقدمات مبارزه در ایران با سوسیوهای استبداد و استعمار از انقلاب مشروطه شروع می‌شود که در آن مقطع تاریخی نتیجه این مبارزات منجر به پیدا شدن نظام سیاسی مشروطه ایران و ساقط و برچیده شدن رژیم‌های سلطنت مطلقه از تاریخ ایران می‌شود. اما آنچه بعد از مشروطه اتفاق می‌افتد دو صحنه منفی متفاوت است که در این دو صحنه منفی نیزهای مبارز سیاسی و اجتماعی به وجود می‌آیند و علی‌این دو صحنه منفی ابعاد مبارزه می‌نوشند. نخستین صحنه منفی که در انقلاب مشروطه پیدا می‌شود وضعیت غیر قابل تحمل و هرج و مرج است که در تاریخ معاصر ایران به وجود می‌آید و مجموعه‌ای از نامی‌ها و دولتی‌ها در فاز نخست شکل می‌دهد. با روی کار آمدن رژیم پهلوی صحنه منفی دوم تاریخ ایران رقم می‌خورد. رژیم پهلوی با سیاست‌هایی که می‌شود، رژیم فزاینده مشروطه را به پای‌های خود می‌برد و نابود می‌کند. مهم‌ترین فضیلت مشروطه را که در دست

٦ - انقلاب

روزنامه‌ها در روز ۲۱ بهمن ۱۳۵۷ چه گفتند؟
در آستانه انقلاب بهمن

تیتور اول روزنامه‌های تهران روز ۲۱ بهمن ۱۳۵۷ به درگیری‌های دیروز در پادگان دوشان‌تپه اختصاص دارد. درگیری‌ها در تهران و شهرستان‌ها به شدت ادامه دارد و در عین حال عنان

پادگان از دست نیروهای طرفدار شاه خارج می‌شود. مردم در خیابان‌ها حضور فعالی دارند و تهران صحنه جنگ خیابانی است. روزنامه‌های عصر تهران به چاپ دوم رسیده‌اند و اکنون کشور در حال گذر به دوران تازه‌ای است. فرارسیدن ۲۲ بهمن همه‌چیز را به حال تازه‌ای در خواهد آورد.

سجاد صدقات
S.sedaghat@fdn.ir

🔴 نبردهای خونین

«نبردهای خونین میان واحدهای مسلح در تهران». این جملات تیتسر اول روزنامه اطلاعات است. این روزنامه در شماره ۱۵۷۸۱ خود تمامی جلد را به حوادث تهران اختصاص داده است. در حالی که وضعیت در گریز در آموزشگاه هوایی ادامه دارد، «مهاجمان آموزشگاه هوایی ۵۰ تانک را کار انداختند و تانک به دست مردم افتاد». روزنامه کیهان نیز تیتسر اول خود را به «جنگ خونین لشکر گارد بانبری هوایی» اختصاص داد. این روزنامه از «دهها نفر کشته و صدها نفر به شدت مجروح شدند» خبر داد. روزنامه‌های چاپ عصر از حضور «مردم مسلح به یاری افراد تهران هوایی» خبر می‌دهند. وضعیت به جایی رسیده است که اکنون دیگر روزنامه‌های تهران نمی‌توانند اخبار را به صورت لحظه به لحظه منتقل کنند. کیهان می‌نویسد: «در حدود ساعت ۲۱ بهمن، در گریز میان نیروی هوایی و ارتش گارد به دو اوج خود رسید. کارکنان نیروی هوایی با حمایت مردم موفق به تصرف اسلحه‌خانه و توزیع حدود دو هزار تفنگ و مقادیر زیادی مهمات میان مردم شدند. در گریز میان طرفین تا ساعت ۴ بعدازظهر ادامه یافت تاآنکه در این ساعت به جهت انجام مذاکره، آرامش نسبی برقرار شد. در این زمان سپهبد آذر برزین، جانشین ربیعی و سرلشکر روحانی از درب جبهه‌های وارد پاگان شدند و افراد نیروی هوایی را دعوت به صلح سلاح و بازگشت به کار کردند تا اما مذاکرات دو ساعته طرفین به جایی نرسید لذا سپهبد برزین و سرلشکر روحانی آنجا راکت نمودند».

❶ سقوط کلاتری‌ها

در ساعت ۴:۳۰ بعد از ظهر این روز «کلاتری تهران‌نویس از پنج ساعت زود و خورد شدید بین ماسوران گارد و مردم» سقوط می‌کند. اتفاقی که باعث می‌شود تا واسطه روز ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ تمامی کلاتری‌های شهر تهران در دست مردم ساقط شوند. در ساعات بعد کلاتری‌های ۲۰-۲۳-۲۴-۲۵-۲۶-۲۷-۲۸-۲۹-۳۰ واقع در مجیدیه، سلیمانیه، بهارستان، میدان مجسمه، میدان خراسان، نازی‌آباد، خیابان گرگان و این همه باکو مثل موم تلف و سلاخ می‌مورد

حمله قرار گرفتند و به تصرف مردم درآمدند. در همین روز فرماندار نظامی تهران در اعلامیه شماره چهار، ساعت حکومت نظامی را از ساعت چهار و نیم بعد از ظهر تا ساعت پنج صبح افزایش داد. پس از شلدت گرفتاری مردم به کالتری ها و پادگان ها، فرماندار نظامی تهران در همین روز ساعت نیم عبور و مرور را ساعت دوازده ظهر افزایش می دهد. یعنی مردم تنها از ساعت دوازده ظهر تا چهار و نیم اجازه خروج از منازل خود را دارند. هر چند که روزنامه ها خبر آشکاری مبنی بر تدارک کودتای نظامی داده نمی کنند اما در لایه لایه صفحه ها آنها از تدارک یک کودتای نظامی خبر داده می شود. «پهپد خراسانی» فرماندار نظامی تهران و حومه طی دستور العملی به یگان های تابعه از آنها خواست تا بی درنگ کلیه رهبران نهضت و دستگیر و با هوایما به یکی از جزایر منتقل نمایند.» همراه این دستور العمل لیستی از اسامی صهاغفر که باید بازداشت شوند، آمده است که در راس آنها امام خمینی، آیت الله علوی و مهندس مهدی بازرگان به چشم می خورد. در این دستور العمل، بیشتی بنی شده است تا کلیه رهبران درجه دوم که اقدام به تحریک در مقابل این دستگیری ها کنند بازداشت شوند.

❗ تایید عکس کیهان

رژه همافران در مقابل امام خمینی در روز ۱۹ بهمن ماه همچنان یکی از سوره‌های روز است. در حالی که ارتش در همان روز و روز ۲۰ بهمن ۱۳۵۷ این اتفاق را تکذیب کرد، کیهان در صفحه یک خود مجدداً عکس روز پنجشنبه ۱۹ بهمن خود را چاپ می‌کند و تیتیر می‌زند: «امام خمینی عکس کیهان را تایید کرد». دکتر محمد مفتاح در گفت‌وگو با خبرنگار کیهان از جانب امام خمینی، عکس مندرج در این روزنامه را تایید می‌کند و آن را کاملاً صحیح و واقعی می‌داند.

❶ به خیابان‌ها بیاید

یکی از مهم‌ترین اتفاقاتی که در این روز به وقوع پیوندد و در جریان پیروزی انقلاب اسلامی نیز تاثیر بسزایی دارد، فرمان امام خمینی در مورد حکومت نظامی اعلام شده از طرف رهبر انقلاب نظامی تهران است. امام اعلام می‌کند: «اعلامیه امروز حکومت نظامی خدعه و خلاف شرع است و مردم به هیچ وجه به آن اعتنا نکنند... اختطاف می‌کنم که اگر دست از این بارود کشی بر ننداردن و لشکر گارد به محل خوش برنگردد... تصمیم آخر خود را به امید خدا می‌گیرم». در این بین دولت موقت نیز به این بی‌بایانه و تکانش نستان می‌دهد و از این خدایکی توطئه تیغ می‌کند. میونسو ها و مانیین باها و ایستنه به نسان کمیته امام خمینی، با بلندگو، لغو اعلامیه فراماندار نظامی را در سطح تهران اعلام می‌کنند. استعفاي نظامیان و فرار سربازها از پادگان یکی از خواسته‌های امام خمینی از نظامیان است. ایشان در جواب به استعفاي نیروها از مسلح و لزوم تبعیت آنان از قسمی که خود داده‌اند، می‌نویسد: «قسم برای حفظ قدرت طاعون است صحیح نیست و مخالفت با آن واجب است و کسانی که قسم خود را ندانند باید بر خلاف آن عمل کنند».